

NASSAUPLEIN 6

Algemeen

'Herenhuis' dat in 1911/1912 is gebouwd naar ontwerp van de Amsterdamse architecten W.C. Geysen en H. van Buuren. Het pand maakt deel uit van 5 aan elkaar grenzende woonhuizen gelegen aan de noordoostzijde van het Nassauplein die gebouwd zijn in opdracht van en uitgevoerd door dhr. Sellemeijer.

De gevels zijn opgetrokken in kleurige verblendsteen en uitgevoerd in de stijl van de gestileerde Jugendstil. De diverse topgevels, asymmetrische raamplaatsingen en verspringende geveldelen zorgen voor een speels effect. Doorlopende dakschilden met bakgoten, verticaal gefrijnde natuursteen plintplaten, een geprofileerde natuurstenen cordonlijst en balkons dienen deels als verbindingselementen tussen de huizen. De oorspronkelijke in Jugendstil uitgevoerde interieurs zijn in de meestal niet meer aanwezig, behalve bij Nassauplein 5 dat langere tijd als huurpand dienst deed.

De ijzeren tuinhelken zijn door dezelfde architecten ontworpen en voorzien van sierlijke geometrisch vormgegeven spijlen. Het poorthek tussen nummer 6 en 7 heeft dezelfde sierelementen in het bovendeel, maar over de benedenhelft loopt een sierlijk gebogen ijzer diagonaal over de verticale spijlen. De op 4 april 1912 geplaatste helken zijn inmiddels halfweg 1999 vervangen en zijn naar origineel ontwerp door Fa. Visser Smeedwerk te Barsingerhorn opnieuw gesmeed. Behalve de tuinhelken zijn op nummer 5 en 9 ook de twee gietijzeren ventilatie sierroosters naar oorspronkelijk ontwerp hersteld in de voorgevels, terwijl deze op nummer 7 van oudsher nog aanwezig zijn.

Op de verdieping boven de voordeuren van nummers 5 en 6 is een voormalig balkon dat doorliep over de gevels verwijderd. Bij nummer 8 en 9 is de entreepartij ingrijpend gewijzigd en is het erkerbalkon aan de voorzijde van nummer 8 opnieuw opgemetseld volgens de oorspronkelijke tekening, maar de natuurstenen afdeklijst is vervangen door een betonnen lijst.

Beschrijving

Een grotendeels op een rechthoekig grondplan opgetrokken woonhuis met twee bouwlagen en links een rijzige topgevel met drie bouwlagen onder een samengestelde kap, bestaande uit een plat dak met voorschild en het linker haaks insnijdende schild, behorende bij het verder rechte bouwvolume achter de topgevel. Alle schuine dakvlakken, waarvan het voorschild een noklijn heeft die evenwijdig met de weg loopt, zijn gedekt met rode geglazuurde kruispannen. Links en rechts worden de schilden op de erfafscheiding onderbroken door langs het schuine schild aangebrachte opstaande gecementeerde baksteenranden met een top. Verder zijn de schilden voorzien van bakgoten met ruime overstek met een licht bewerkte gootlijst, gedragen door licht bewerkte geprofileerde gootklossen en bezit het platte dak een brede noklijst.

Alle ramen en kozijnen zijn van hout en voorzien van helder glas en bezitten natuurstenen lekdorpels, ze worden evenals de voordeur gedekt door stevige gefrijnde natuursteen lateien, die op de begane grond geschilderd zijn. De bovenlichten zijn gevuld met glas in lood. De raampartij van het balkon heeft als uitzondering geen latei, deze is gedekt met een 3-laags segmentboog. Links langs de gevel is een decoratieve zinken vergaarbak met een vierkante hemelwaterafvoer die op de begane grond nogmaals onderbroken wordt door een dito vergaarbak aangebracht.

De in de twee gevels en huizen uitgespaarde boogpoort van gele verblendsteen, links op de begane grond geeft toegang tot de achtertuinen. De poort is omlijst met een halfronde boog met een sluitsteen in top en de verticale gevelbeëindiging van beide panden wordt in het opgaande muurwerk in kleur uitgedrukt door het tegen elkaar aangezette rode en gele verblendsteen metselwerk.

De voorgevel (Z) is boven de afgeschuinde natuursteen plintplaten (h. 0.80 cm.) en een daarboven vlak in de gevel aangebrachte natuursteen band (beiden gefrijnd) opgetrokken in rode verblendsteen in kruisverband met witte platte lint- en stootvoegen.

De plintplaten lopen samen met de vlakke natuurstenen band die bij de ramen als lekdorpel is uitgevoerd over de volle breedte van de gevel onder de ramen door tot voorbij de voordeur.

De gevel is opgebouwd uit een topgevel die is afgewerkt met een segmentboog en met op de begane grond een voorbouw en rechts een teruggelegen deel met de entreepartij onder een rechte gevelafsluiting. De vlakke rode gevel sluit links aan op het buurgevel die is opgetrokken in gele verblendsteen.

In het risalerende deel op de begane grond bevindt zich een erker met schuine zijden die een gelijkvormig balkon draagt. De erker is met een rechte gevelpenant haaks aangesloten op de gevel naast de voordeur en sluit links met de schuine zijde direct op de gevel aan. Alle erkerzijden zijn voorzien van een schuifraam met helder glas en met een stevige ronde onderdorpel, de bijbehorende bovenlichten zijn gevuld met heldere glas in loodruitjes (respectievelijk 12-24-12-ruits). Het balkon erboven is uitgerust met een lage uit rode verblendsteen opgemetselde pijlerbalustrade welke wordt afgedekt met een natuurstenen platte lijst en welke op een geprofileerde afgeschuinde natuursteen erkerbeëindiging staat. De langs de vier hoeken van het balkon lopende geprofileerde rand gaat rechts over in de cordonlijst.

De raampartij aan de balkonzijde bestaat uit twee openslaande balkondeuren geflankeerd door smalle zijramen. De drie bovenlichten bezitten getoogde bovendorpels en zijn voorzien van geel glas in lood (kathedraalglas) en worden gedekt door een 3-laags segmentboog. Door de verspringende horizontale middenstijlen en de getoogde bovenzijde van de raampartij maakt het geheel een speelse indruk.

De direct hierboven aangebrachte licht uitgemetselde boogvormige metselversiering, bestaande uit (neerwaarts) liggende E's, is tevens de onderzijde van het licht geprofileerde metselwerk van de top die hier de daklijst doorbreekt. Het in de top geplaatste gekoppelde zolderraam bezit een stevige ronde verticale middenstijl en wordt gedekt door een brede latei die aan weerszijde wordt begeleid door twee cementen hoekblokken. Deze geven de beëindiging van een inspringende verticale strekken rand op de gevelhoeken langs het raam aan. De gecementeerde segmentboog topafwerking wordt begeleid door een zaagtand loodrand met eronder een vlak in de gevel aangebracht gecementeerd trapgevelmotief, dat ook voor een uitspringend hoekaccent zorgt.

De beide naar achterlopende zijgevels van de zolderverdieping zijn recht opgemetseld in rode verblendsteen en het platte dak is voorzien van boeiboorden. De rechterzijgevel is hier prominenter te zien door het korte, steil teruggelegen dakschild met ruim overstekende hoekgoot. In dit schild naast de rechterzijgevel van de top bevindt zich een dakkapel met zink beklede zijkanten die voorzien is van een raam met bovenlicht. De bovenzijde van de dakkapel is gevat tussen twee daklijsten met uitstekende gewelfde 'oren', waartussen zich een goot met ruime overstek bevindt.

De entree rechts in het teruggelegen deel van de begane grond bezit nog de originele bruin gelakte voordeur die boven een stevige hardstenen dorpel staat met aan weerszijde twee kozijnneutjes. Voor de deur bevindt zich een trap met twee treden uitgevoerd in natuurstenen platen en waarvan de onderste om de gevelhoek heen naar de voorgevel loopt.

De onderzijde van de deur wordt gekenmerkt door in spiegelbeeld verticaal gedeelde panelen met halve bogen en contrabogen. Boven een koperen brievenbus wordt de deur geleed door twee rechthoekige paneeltjes die een klein raampje met wit kathedraalglas flankeren. Dit raam wordt gekenmerkt door afgerond lijstwerk en bekroont met een 'wenkbrauw' met daarboven een raamwerk met roeden, waarbinnen acht ruitjes zijn gevat. De deur is voorzien van een groot vast bovenlicht gevuld met geel gekleurd glas in lood (21-ruits). Boven de kordonlijst

bevindt zich onder de rechte overstek een raampartij met openslaande ramen en een bovenlicht met geel kathedraalglas in lood.

De architectuur van de achtergevel (N) refereert aan die van de voorzijde, maar is opgetrokken in 3 bouwlagen onder een plat dak dat is afgezet met een boeiboord. Links op de gevel loopt vanaf een vergaarbak de hemelwaterafvoer naar beneden. Het platte dak zet zich rechts als luifel voort boven de inpandige balkons en zorgt zo voor eenheid in architectuur. Alle ramen en bovenlichten zijn uitgevoerd in helderglas en alleen de bovenlichten van de balkonramen op de eerste verdieping bezitten nog de verticale roede. De geprofileerde rode baksteen lijndecoratie aan de bovenzijden van de ramen zijn hier wit weg geschilderd. Het risalerend bouwvolume links heeft een smalle rechte opbouw en over de twee verdiepingen één raamas. Het bovenste raam is uitgevoerd als schuifraam, terwijl het onderste raam twee openslaande ramen met bovenlichten bezit, op de begane grond is de situatie nauwelijks meer oorspronkelijk. Aan een eerder aangebouwde keuken waarvan de bovenlichten met verticale roeden nog in tact zijn is een nieuwe lagere aanbouw in handvorm steen waalformaat opgetrokken. Deuren aan de kopse kant en aan de zijkant geven toegang tot het terras.

Rechts tussen de bouwvolumes van het eigen pand en het buurpand zijn op de twee verdiepingen de originele balkons aanwezig voorzien van balustrades met gedraaide houten verticale spijlen, die tussen een bovenligger met handlijst en een onderligger zijn geplaatst. De zijkanten van de balustrade zijn aan de muurzijde bevestigd tegen latten met een licht gedecoreerde bovenzijde. Het bovenste balkon bevindt zich onder de ruime overstek die gedragen wordt door binnen de overstek aangebrachte gootklossen. Op dit balkon bevinden zich twee paar openslaande deuren en op het balkon daaronder slechts een paar in het midden geplaatst. Dit balkon overdekt de glasramen op de parterre.

Als erfafscheiding met de weg aan de voorzijde is boven een baksteen voeting met rollaag een groen geschilderd sierlijk ijzeren spijlenhek met toegangspoortje geplaatst, dat is uitgevoerd in geometrische motieven en naar oorspronkelijk model is hersteld. Dit geldt ook voor het toegangshek van de poort (h. 3 x br. 1 meter), die geheel onder beide buurhuizen doorloopt. De natuurstenen plintplaat en het verblendsteen metselwerk lopen 30 cm. de hoek om de poort in, die verder gepleisterde wanden met een geprofileerde band in de lengterichting heeft. De erfafscheiding met het buurpand wordt rechts aangegeven door een baksteen voeting en een groen afscheiding en aan de poortzijde met een iets hoger opgemetseld baksteenmuurtje.

Motivering

Het pand Nassauplein 6 met bijbehorende erfafscheiding en poort uit het eerste kwart van de twintigste eeuw is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een kleurige expressieve gevelwand waarbij elk huis in de rij haar eigen authentieke Jugendstil voorgevelvariantie toont. Het pand is tevens van belang als werk van de Amsterdamse architecten W.C. Geysen en H. van Buuren. Het pand is beeldbepalend gelegen aan de noordoostzijde van het Nassauplein te Alkmaar.